ПРАДАЦЬ СВАЁ МАЛАКО ДЗЯРЖАВЕ...

ЯК ГЭТА ПРАЦУЕ?

Для пачатку варта адзначыць, што адзінага рэгулявання закупак малака ў насельніцтва ў краіне не існуе. Як растлумачылі ў прэс-службе Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання, вобласць, горад, пасёлак — любая з гэтых адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак можа рэгуляваць працэс збору і перавозкі лішкаў малака, сабранага ў насельніцтва, да малаказавода сваім асаблівым чынам. Пэўнай адзінай схемы гэтага працэсу, паўторымся, у краіне няма. Збор малака арганізоўваюць сельвыканкамы, гаспадаркі, самі малочныя заводы.

На малаказаводах, як правіла, прымаецца малако высокага — «экстра» і першага — гатунку. Лішкі малака насельніцтва пры зборы часта зліваюцца ў адну ёмістасць, у якой па выніку сыравіна адпавядае першаму гатунку. Паслугі за збор малака пры гэтым часта па дамоўленасці аплачваюць малаказаводы.

Вядома, што малочныя заводы ўмоўна дзеляць паміж сабой тэрыторыю краіны на так званыя сыравінныя зоны. Пэўны завод адказвае за канкрэтныя населеныя пункты, якія прылягаюць да яго. Чаму падзел умоўны? Таму што ніякі дакумент афіцыйна не замацоўвае гэтыя зоны. Вытворца малака з Віцебска тэарэтычна можа прадаць сваю сыравіну ў Гомелі, але тут з'яўляюцца іншыя складанасці. Адна з іх — лагістыка.

Калі прадаць сваё малако ў іншую больш аддаленую сыравінную зону — зыходзячы з таго, што закупачная цана там будзе вышэйшая, — страціць можна ўсё ж больш. Пры перавозцы малако патрабуе пэўных умоў для захоўвання, інакш па дарозе яно папросту скісне. Часцей за ўсё такія ўмовы фермеры забяспечыць не гатовыя. Акрамя таго, сюды варта дадаць і расходы на паліва для транспарту — іх наўрад ці пакрые кошт закупкі на суседнім заводзе.

ШТО ПАЧЫМ?

Што датычыцца цэнавай палітыкі, то яна таксама ў розных месцах розная і залежыць непасрэдна ад завода. Цана на малако выстаўляецца малочнай кампаніяй зыходзячы з яе становішча. Спецыфіка сыравіннай зоны таксама залежыць ад фінансавага становішча прадпрыемства. Напрыклад, у адзін і той жа перыяд у Віцебскай вобласці малочныя прадпрыемствы могуць танней купляць малако ў грамадзян, чым, напрыклад, гэта робяць у Брэсце. Прычым цана, магчыма, можа змяняцца і ўнутры самой вобласці — у залежнасці ад эканамічнага стану малаказавода.

Мы вырашылі ўдакладніць сярэднюю закупачную цану на некаторых вядомых малочных прадпрыемствах краіны. Напрыклад, у магілёўскай малочнай кампаніі «Бабуліна крынка» за адну тону малака гатовыя заплаціць 495 рублёў. У гомельскай малочнай кампаніі «Мілкавіта» за тону малака плацяць крыху больш за 506 рублёў. У сваю чаргу, у сыравінным аддзеле брэсцкай кампаніі «Савушкін прадукт» расказалі, што наогул не ажыццяўляюць закупу малака ў насельніцтва ў маленькіх аб'ёмах. Гэтым там займаюцца калгасы. Такая сітуацыя, дарэчы, можа стымуляваць грамадзян прадаваць сваю прадукцыю на рынках або здаваць малочных кароў на мяса.

У цэлым сістэма працуе. Адказ на пытанне, куды лепш прадаць малако — на рынак ці на малаказавод — залежыць ад шэрагу фактараў. Аднак для некаторых раёнаў, дзе заводы адмаўляюцца ад збору малака або будуць рабіць гэта па нізкай цане, у насельніцтва, якое хоча зарабіць на сыравіне, могуць узнікаць праблемы.

Ілья КРЫЖЭВІЧ.

(Працяг. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

МЯСЦОВЫ ЧАС

ЗОРКА НА ПАДВОРКУ

Ці лёгка даецца «белае золата»?

ГАДОЎ дваццаць таму карову трымалі амаль што на кожным вясковым падворку. А некаторыя гаспадары мелі іх па дзве-тры і больш. Малако — прадукт незаменны, з яго можна прыгатаваць і смятану, і масла, і тварог, і сыр, і ражанку. І сям'я накормленая, і выдаткі з сямейнага бюджэту на набыццё магазіннай прадукцыі зніжаюцца. Цяпер жа рагуль можна пералічыць на пальцах не тое што ў вёсках, але і ў маштабах раёнаў.

Малако — крыніца заробку як дзяржавы, так і любой сельскагаспадарчай арганізацыі, грамадзян. Нездарма кажуць: карова ў двары — ежа на стале. Асабліва гэта датычыцца шматдзетных сем'яў.

Фота Анатоля КПЕШЧУКА.

Працалюбівыя, старанныя гаспадары, якія клапоцяцца пра тое, каб у дзяцей быў хлеб і да хлеба, ніколі не пазбавяцца карміліцы. Пажылыя людзі, што не прывыклі сядзець без справы, таксама не супраць трымаць жывёлу, але ж часта не маюць здароўя і сіл для яе догляду. А моладзь лічыць, што прасцей купіць малочныя прадукты ў краме. Але ўсё ж яшчэ засталіся аматары, якія не ўяўляюць свайго жыцця без жыўнасці ў хляве. Гэта ў асноўным грамадзяне перадпенсійнага ўзросту і маладыя пенсіянеры.

> Ужо цяпер прасочваецца тэндэнцыя, што і ў далейшым колькасць пагалоўя на прыватным падворку будзе змяншацца.

— Зразумела, утрыманне жывёлы — справа клопатная, яна патрабуе вялікай працы, самааддачы, карпатлівага догляду. Трэба рана ўстаць, накарміць, падаіць рагулю, выгнаць яе на пашу, ды і на зіму назапасіць дастаткова сена, набыць камбікорм, — кажа **старшыня Стаўбцоўскага раённага Савета дэпутатаў Сяргей ШЭСТАЛЬ.** — У нашым раёне ў асабістых падсобных гаспадарках налічваецца 517 кароў. У мінулым годзе іх было 625. Калі ўспомніць 2010-ы, то людзі трымалі паўтары тысячы. Найбольшая колькасць кароў у Рубяжэвіцкім і Літвянскім сельсаветах, адпаведна — 153 і 115. На жаль, аб'ёмы нарыхтовак малака ад насельніцтва штогод зніжаюцца. На гэта ўплываюць аб'ектыўныя дэмаграфічныя прычыны: вёска старэе. Адпаведна, і малака на прыватных падворках становіцца менш. Райвыканкам, райсавет стараюцца падтрымаць асабістыя падсобныя гаспадаркі, стымуляваць грамадзян, каб лішкі малака здавалі дзяржаве. Штогод мы праводзім раённыя спаборніцтвы па закупках сельскагаспадарчай прадукцыі ў насельніцтва, заахвочваем прэміямі як малаказдатчыкаў, так і малаказборшчыкаў. Сёлета ў сакавіку падведзены вынікі за мінулы год.

Найбольш «белага золата» прынялі ад насельніцтва малаказборшчыкі Ганна Коржыч — больш за 31 тону — і Ганна Карневіч — каля 9 тон з Дзераўнянскага сельсавета. Віктар Янушкевіч з Літвянскага сельсавета сабраў 8,5 тоны, Баляслаў Гайдук (Дзераўнянскі сельсавет) — больш за 4 тоны. Пераможцамі сярод здатчыкаў малака сталі Міхаіл Бесь з вёскі Кругавіны Дзераўнянскага сельсавета — 10 тон 155 кілаграмаў, Іосіф Паўлавец з вёскі Вечатарова Старасвержанскага сельсавета — 9 тон 436 кілаграмаў малака.

Дарэчы, людзей, якія збіраюць малако ад насельніцтва, шукаюць і прымаюць на працу старшыні сельвыканкамаў. Гэтыя «даверaныя асобы» звозяць прадукцыю ў адзін пункт тры разы на тыдзень гужавым транспартам. Затым машына райаграсэрвіса дастаўляе яе на малаказавод.

— Разлікі са здатчыкамі праводзяцца своечасова. За кожны здадзены кілаграм малака людзі атрымліваюць 43 капейкі — пры яго базіснай тлустасці 3,6. Умоўна, калі чалавек здаў 100 літраў малака, але тлустасцю 3,4, то ў залік яму ідзе 98 літраў. Калі тлустасць малака вышэйшая за базавую, то ў залік ідзе большая колькасць малака. Так што разбаўляць «белае золата» вадой нявыгадна. Акрамя таго, дадатковыя грошы налічваюцца за здачу маладняку. Разам з сельвыканкамам гаспадарка праводзіць кантрактацыю жывёлы, заключаюцца адпаведныя дагаворы з уласнікамі.

Вядома, ёсць і такія, хто здае толькі частку малака, астатняе пакідае для дзяцей і ўнукаў. Некаторыя грамадзяне прадаюць малочныя прадукты на рынку, дачнікам, сваякам і знаёмым.

— А як наконт кармоў для жывёлы? Гаспадар павінен спадзявацца толькі на свае сілы ў нарыхтоўцы «правізіі»? — пацікавілася ў старшыні райсавета.

— Па ўзгадненні з сельвыканкамамі арганізацыі выдзяляюць людзям пашу, кармы. Вядома, не пад поўную патрэбу. Але ж ніхто не забараняе людзям нарыхтоўваць сена на няўдобіцах, на берагах і ў поймах рэк, на лясных палянах і прагалінах, — адказаў Сяргей Шэсталь.

Па яго словах, прасочваецца тэндэнцыя, што і ў далейшым колькасць пагалоўя на прыватным падворку будзе змяншацца. На сітуацыю ўплывае той факт, што вытворчасць малака ў грамадскім сектары з кожным годам набірае абароты. Цяпер, напрыклад, на Стаўбцоўшчыне штодзень атрымліваюць 280 тон малака, а надой на адну карову складае больш як 17 кілаграмаў. Разам з тым становяцца больш жорсткімі патрабаванні да якасці малака. Каб атрымаць выдатную прадукцыю, што адпавядае ўсім нормам, неабходна ўтрымліваць жывёлу ў адпаведных санітарных умовах, правільна карміць, лячыць. Толькі ў гэтым выпадку малако будзе запатрабавана перапрацоўчымі прадпрыемствамі. Дасягнуць жа ідэалу ў хатніх умовах складана.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.